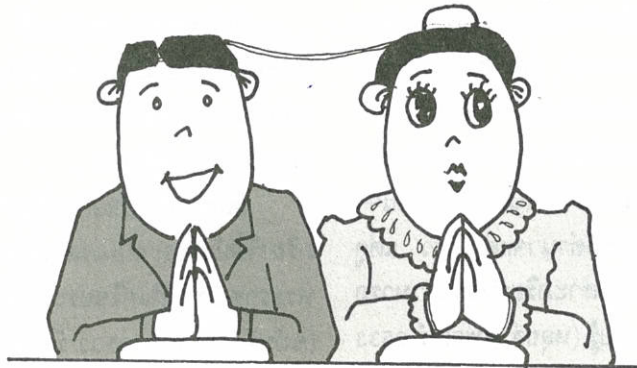

อำนาจการจัดการสินสมรสระหว่างสามี - ภรรยา

(ตามกฎหมายครอบครัว พ.ศ. 2533)

* ผศ.นุชทิพย์ ป.บรรจงศิลป์

๒๕

ายหญิงเมื่อสมรสเป็นสามีภริยากันแล้ว นอกจากจะก่อให้เกิดความสัมพันธ์ในทางส่วนตัวคือต้องมาใช้ชีวิตอยู่กินร่วมกันแล้ว ยังมีความสัมพันธ์ในทางทรัพย์สิน

สินร่วมกันอีกด้วย เพราะแต่ละฝ่ายต่างจะต้องมีข้าวของเครื่องใช้สอยของตนเองติดตัวมาก่อนสมรส และเมื่ออยู่กินนานวันอาจมีทรัพย์สินเพิ่มพูนมากยิ่งขึ้น ข้อโต้แย้งในเรื่องอำนาจการจัดการทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาเป็นปัญหาหนึ่งที่มีมักจะเกิดกับคู่สมรสหลายต่อหลายคู่ โดยปกติหากเป็นสินส่วนตัวของฝ่ายไหนฝ่ายนั้นย่อมมีอำนาจจัดการได้เองโดยลำพัง แต่ในส่วนที่เกี่ยวกับสินสมรสสามีภริยาบางคู่กลับใช้สิทธิจัดการไปเองโดยลำพัง ทั้ง ๆ ที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องอาศัยความยินยอมของคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง เช่นสามีโอนบ้านพร้อมที่ดินสินสมรสให้กับหญิงอื่นโดยที่ภริยาของตนมิได้ให้ความยินยอม หรือภริยาเอาที่ดินสินสมรสไป

จำหน่ายโดยสามีไม่รู้เห็น เช่นนี้จะผูกพันคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งเพียงไร หรือคู่สมรสฝ่ายที่ไม่ได้ให้ความยินยอม มาทราบภายหลังจะฟ้องขอเพิกถอนได้หรือไม่คงต้องพิจารณาข้อเท็จจริงเป็นกรณี ๆ ไป โดยเฉพาะอำนาจการจัดการสินสมรสระหว่างสามีภริยาตามบรรพ 5 กฎหมายครอบครัวใหม่ พ.ศ. 2533 ได้เปลี่ยนแปลงหลักการอันเป็นการผ่อนปรนซึ่งแต่เดิมสามีภริยาต้องจัดการสินสมรสร่วมกัน แต่กฎหมายใหม่ให้สามีภริยาจัดการสินสมรสร่วมกันเป็นบางกรณีเพื่อให้เกิดความสะดวกและคล่องตัวในการจัดการสมรส สมควรพิจารณาในรายละเอียดต่อไป

กฎหมายลักษณะผัวเมียในสมัยก่อนให้สามีและภริยามีความสามารถอย่างเต็มที่ในการจัดการสินทรัพย์เดิมที่เป็นส่วนของตนเอง¹ ส่วนสินสมรสโดยหลักแล้วสามีมีอำนาจจัดการสินสมรสและทุนแต่เพียงผู้เดียวโดยไม่ต้องขอความยินยอมจากภริยา ดังเคยมีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 485/2457 ได้วางบรรทัดฐานในประเด็นนี้ไว้ว่า สามีได้ขายฝากสิน

* รองคณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรรมการบริหารสมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมายฯ, รองประธานฝ่ายกฎหมาย สภาสตรีแห่งชาติ: น.ม.มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 911/2457 วางแนวไว้ว่า “ภริยามีสิทธิจำหน่ายสินเดิมที่เป็นส่วนของตนให้แก่ใครก็ได้ตามที่ต้องการ สามีจะคัดค้านไม่ได้”

สมรสไป ภริยาไม่มีสิทธิเรียกร้องทรัพย์สินส่วนนี้ โดยอ้างว่า ตนจะได้รับหากมีการหย่าขาดจากกัน แต่กฎหมายลักษณะ กู้หนี้ ภริยาหลวงมีสิทธิไปก่อนนี้ โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากสามี (กน.บทที่ 17) แต่สามียังต้องรับผิดชอบ คืนต้นเงินโดยไม่ต้องใช้ดอกเบี้ยเจ้าหนี้สามารถบังคับชำระหนี้ในส่วนที่เป็นต้นเงินจากสินสมรส และสินเดิมทั้งหมด แต่ในส่วนที่เป็นดอกเบี้ยจะบังคับชำระได้จากสินเดิมส่วนที่เป็นของภริยาเท่านั้น จะไปบังคับเอาจากส่วนที่เป็นของสามีไม่ได้ ฉะนั้นในทางความเป็นจริงในสมัยนั้นอำนาจจัดการสินสมรสของสามี แม้จะมีอำนาจแต่ผู้เดียว แต่ดูเหมือนแทบจะไม่มี ความหมายเพราะภริยาหลวงสามารถ ก่อหนี้ได้โดยสามีไม่จำเป็นต้องรับรู้ (หุยส์ ดูเพลตร์ 2533 : 64-66) ฉะนั้นอำนาจการจัดการสินสมรสตามกฎหมาย ลักษณะผิวเมีย จึงอยู่บนรากฐานของจารีตประเพณีและ ความเป็นอยู่ในสมัยนั้น ๆ อาทิเช่น ชายมีภริยาได้ถึง 3 ตำแหน่ง คือ เมียกลางเมือง เมียกลางนอกและเมีย กลางทาสี (พระยาธรรมบัณฑิตสิทธิไศรณี 2473 : 10)

เมื่อมีการประกาศใช้บรรพ 5 ครบรอบครั้งแรกเมื่อ ปี พ.ศ. 2478 และต่อมาได้มีการตรวจชำระและประกาศใช้ บรรพ 5 ใหม่ เมื่อ ปีพ.ศ. 2519 หลักเกณฑ์ในเรื่องการ จัดการสินสมรสเป็นกรณีที่สามีและภริยาทั้งสองคนเป็น ผู้จัดการสินสมรสร่วมกัน เว้นแต่จะมีสัญญาก่อนสมรส กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น คือ ถ้ามีสัญญาก่อนสมรสกำหนด ให้สามีหรือภริยาแต่ผู้เดียวเป็นผู้จัดการสัญญาก่อนสมรส เช่นนี้ย่อมทำได้ นอกจากนั้นในการจัดการสินสมรสที่สามี ภริยาต้องร่วมกันจัดการนี้ นอกจากจะเป็นการใช้อำนาจ จัดการสินสมรสในทางบำรุงรักษา สงวนไว้ หรือทำให้ สินสมรสสงอกเงยได้ประโยชน์ยิ่งขึ้นแล้วยังรวมถึงการใช้ อำนาจในการจำหน่าย จำนำ จำนอง หรือก่อภาระติดพัน ซึ่งสินสมรสและอำนาจในการฟ้อง และต่อสู้คดีเกี่ยวกับ สินสมรสนั้นด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 370/2498 หญิงมีสามีทำ นิติกรรมแลกเปลี่ยนที่ดิน โดยสามีมิได้ยินยอมเป็นหนังสือ สามีบอกล้างได้ และเมื่อบอกล้างแล้วนิติกรรมนั้นก็ตกเป็น

โมฆะ คู่กรณีจึงกลับคืนสถานะเดิม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3083/2523 หญิงมีสามีฟ้อง คดีแพ่งเกี่ยวกับรถยนต์ซึ่งเป็นสินสมรส ต้องฟ้องร่วมกับสามี หรือได้รับความยินยอมจากสามี

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4054/2528 หญิงมีสามี ฟ้องคดีโดยต้องมีหนังสือให้ความยินยอมของสามีเฉพาะ แต่กรณีการฟ้องคดีเกี่ยวกับสินสมรสเท่านั้น เพราะสามี และภริยาเป็นผู้จัดการ

หลักการในเรื่องการจัดการสินสมรสร่วมกันของสามี ภริยาใช้บังคับมาเป็นเวลาหลายปี จนกระทั่งประกาศใช้ พระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2533 มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงอำนาจ การจัดการสินสมรสระหว่างสามีภริยาอันมีลักษณะเป็นการ ผ่อนปรน กล่าวคือกฎหมายใหม่ให้สามีภริยาจัดการสินสมรส ร่วมกันเป็นบางกรณีเท่านั้น ซึ่งตรงนี้สมควรอย่างยิ่งที่คู่ สมรส หรือสามีภริยาทุกคู่ควรให้ความสนใจและศึกษา เพื่อให้เข้าใจถึงสิทธิและหน้าที่ของแต่ละฝ่าย เพราะหาก สามีภริยาไม่เข้าใจจัดการสินสมรสไปเองโดยลำพัง อีก ฝ่ายหนึ่งย่อมไม่พอใจและอาจเกิดการทะเลาะเบาะแว้ง ในชีวิตสมรสได้

สินสมรส ในความหมายที่กฎหมายกำหนดไว้มีดังนี้ คือ

1. ทรัพย์สินที่คู่สมรสได้ระหว่างสมรส เช่นเงินเดือน หรือรายได้ต่าง ๆ ของคู่สมรสที่ได้มาระหว่างสมรส รวมทั้ง ดอกผลของสินสมรสด้วยเช่น สามีภริยาทำฟาร์มเลี้ยงหมู ด้วยกัน ลูกหมูที่ออกมาขายได้เงินมากเป็นสินสมรส หรือ ที่ดินและตึกแถวเป็นทรัพย์สินที่สามีภริยาได้มาระหว่าง สมรส จึงเป็นสินสมรสของสามีภริยาร่วมกัน หรือสามี ทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ขณะเป็นสามีภริยากัน สิทธิตาม สัญญานั้นย่อมเป็นทรัพย์สินที่ได้มาระหว่างสมรส (คำ พิพากษาศาลฎีกาที่ 1052/2522)

2. ทรัพย์สินที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้มาระหว่าง สมรสโดยพินัยกรรม หรือการให้เป็นหนังสือเมื่อพินัย กรรมหรือหนังสือยกให้ระบุว่าเป็นสินสมรส ตามปกติ

สามีหรือภริยาฝ่ายใด ได้รับทรัพย์สินมรดกหรือการให้โดยเสน่หา ทรัพย์สินนั้นย่อมเป็นสินส่วนตัวของฝ่ายนั้น แต่ถ้าเจ้ามรดกระบุไว้ในพินัยกรรมหรือหนังสือยกให้ว่าเป็นสินสมรสจึงจะเป็นสินสมรส เช่น บิดาสามียกที่ดินให้บุตรชายและลูกสะใภ้ โดยระบุว่ายกให้เป็นสินสมรสจึงจะเป็นสินสมรส การระบุไว้ในพินัยกรรมหรือหนังสือยกให้ต้องทำเป็นหนังสือจะระบุด้วยวาจาเท่านั้นไม่พอ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 325/2498)

3. ทรัพย์สินที่เป็นดอกผลของสินส่วนตัว ตามปกติผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินย่อมมีกรรมสิทธิ์ในดอกผลของทรัพย์สินนั้น แต่กรณีนี้กฎหมายครอบครัวบัญญัติไว้เป็นพิเศษว่า ดอกผลของสินส่วนตัวทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นดอกผลธรรมดา เช่น ลูกของสัตว์ผลไม้ หรือดอกผลดินนัย ค่าเช่า ค่าไร่เงินปันผล เหล่านี้ให้เป็นสินสมรสทั้งสิ้น เพราะในหลักนี้ถือว่าดอกผลเหล่านี้ได้มาระหว่างสมรสจึงควรให้เป็นสินสมรส เช่น ภริยามีเงินสดฝากธนาคารมาก่อนสมรส 1 ล้านบาท หลังจากสมรสแล้วธนาคารคิดดอกเบี้ยให้ 40,000 บาท เงิน 40,000 บาทนี้ย่อมเป็นสินสมรส

อย่างไรก็ตามสามีหรือภริยาอาจขอลงชื่อร่วมในสินสมรสก็ได้ หากสินสมรสนั้นเป็นจำพวกที่กฎหมายระบุว่าต้องมีเอกสารกำกับเป็นสำคัญ เช่น ที่ดิน บ้านเรือน เรือ แพ สัตว์พาหนะ ใบหุ้นหรือหลักทรัพย์อื่น ๆ เช่น สามีเอาเงินที่เป็นสินสมรสไปซื้อที่ดินแปลงหนึ่งและโอนใส่ชื่อตน แต่เพียงผู้เดียวเป็นเจ้าของ ภริยามีสิทธิที่จะเรียกร้องให้ลงชื่อตนเป็นเจ้าของรวมในโฉนดที่ดินได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 622/2489 สามีภริยาจะฟ้องร้องกันด้วยเรื่องทรัพย์สินที่บริคณห์กันอยู่ไม่ได้ เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจไว้ เช่น มาตรา 1475 บัญญัติให้สามีหรือภริยาร้องขอให้ลงชื่อตนเป็นเจ้าของร่วมกันในเอกสาร ซึ่งเป็นหลักฐานของทรัพย์สินซึ่งรวมอยู่ในสินสมรส ฯลฯ ดังนั้น หากสามีอ้างว่าทรัพย์สินเป็นสินสมรส แต่ฝ่ายภริยาว่าเป็นทรัพย์สินของผู้อื่น สามีจะฟ้องภริยาขอให้ศาลแสดงทรัพย์สินนั้นเป็นสินสมรส หรือขอแบ่งในฐานะเป็นสินสมรสไม่ได้ เพราะไม่มีกฎหมายให้ฟ้องได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 156/2527 ที่ดินพิพาทเป็นสินสมรสระหว่างโจทก์จำเลยที่มีเอกสารคือโฉนดเป็นสำคัญ โจทก์ซึ่งเป็นภริยาจะร้องขอให้ลงชื่อตนเป็นเจ้าของรวมในโฉนดนั้นก็ได้

การจัดการสินสมรส กฎหมายครอบครัวปัจจุบันซึ่งประกาศแก้ไขใหม่และใช้บังคับเมื่อปี พ.ศ. 2533 ได้กำหนดหลักการขึ้นใหม่ โดยให้สามีหรือภริยาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอำนาจในการจัดการสินสมรสได้โดยลำพัง เว้นแต่การจัดการที่สำคัญเท่านั้นที่สามีและภริยาจะต้องจัดการร่วมกันทั้งสองคน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสะดวกและคล่องตัวในการจัดการสินสมรสซึ่งแต่เดิมส่วนใหญ่ต้องจัดการร่วมกัน ซึ่งในบางครั้งก่อให้เกิดความไม่สะดวกระหว่างคู่สมรส จึงสมควรพิจารณาในหลักการใหม่ที่ได้เปลี่ยนแปลงไปดังนี้คือ

มาตรา 1476 สามีและภริยาต้องจัดการสินสมรสร่วมกันหรือได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่ง ในกรณีดังต่อไปนี้

- (1) ขาย แลกเปลี่ยน ขายฝาก ให้เช่าซื้อ จำนอง ปลดจำนอง หรือโอนสิทธิ์จำนอง ซึ่งอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ที่อาจจำนองได้
- (2) ก่อตั้งหรือกระทำให้สุดสิ้นลงทั้งหมดหรือบางส่วนซึ่งภาระจำยอมสิทธิอาศัย สิทธิเหนือพื้นดิน สิทธิเก็บกิน หรือภาระติดพันในอสังหาริมทรัพย์
- (3) ให้เช่าอสังหาริมทรัพย์เกินสามปี
- (4) ให้กู้ยืมเงิน
- (5) ให้โดยเสน่หา เว้นแต่การให้ที่พอควรแก่ฐานะรูปของครอบครัว เพื่อการกุศล เพื่อการสังคม หรือตามหน้าที่ธรรมจรรยา
- (6) ประนีประนอมยอมความ
- (7) มอบข้อพิพาทให้อนุญาโตตุลาการวินิจฉัย
- (8) นำทรัพย์สินไปเป็นประกัน หรือหลักประกันต่อเจ้าพนักงานหรือศาล

การจัดการสินสมรสนอกจากกรณีบัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง สามีหรือภริยาจัดการได้โดยมิต้องได้รับ

ความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่ง

มาตรา 1476/1. สามีและภริยาจะจัดการสินสมรสให้แตกต่างไปจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา 1476 ทั้งหมดหรือบางส่วนได้ก็ต่อเมื่อได้ทำสัญญาก่อนสมรสไว้ตามที่บัญญัติในมาตรา 1465 และมาตรา 1466 ในกรณีดังกล่าวนี้ การจัดการสินสมรสให้เป็นไปตามที่ระบุไว้ในสัญญาก่อนสมรส

ในกรณีที่สัญญาก่อนสมรสระบุการจัดการสินสมรสไว้แต่เพียงบางส่วนของมาตรา 1476 การจัดการสินสมรสนอกจากที่ระบุไว้ในสัญญาก่อนสมรสให้เป็นไปตามมาตรา 1476.

การจัดการสินสมรสที่สำคัญซึ่งในกฎหมายครอบครัวปัจจุบันนี้สามีและภริยาต้องจัดการร่วมกันในกรณีนี้เข้าข่าย 8 ประการดังนี้คือ

1. ขายแลกเปลี่ยน ขายฝาก ให้เช่าซื้อ จำนอง ปลดจำนอง หรือโอนสิทธิจำนอง ซึ่งอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ที่อาจจำนองได้ เช่นสามีจะขายบ้านสินสมรสต้องให้ภริยายินยอมด้วย หรือภริยาเอาตัวไปให้เพื่อนบ้านเช่าซื้อต้องได้รับความยินยอมจากสามี คำว่าสังหาริมทรัพย์ที่อาจจำนองได้เช่นเรือ แพ สัตว์พาหนะ เครื่องจักรโรงงาน ฯลฯ เป็นต้น นิติกรรมดังกล่าวข้างต้นเป็นเรื่องที่สำคัญเพราะทำให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินต้องเปลี่ยนมือไป จึงจำเป็นต้องบังคับให้จัดการร่วมกัน ส่วนการนำเงินตราสินสมรส ไปซื้อหรือเช่าซื้อทรัพย์สินใด แม้จะเป็นอสังหาริมทรัพย์ก็ไม่ต้องห้าม รวมทั้งการขายแลกเปลี่ยน ขายฝากให้เช่าซื้อ หรือจำนำสินสมรสที่เป็นสังหาริมทรัพย์ธรรมดาเช่นนี้สามีหรือภริยาอย่ามกระทำได้โดยลำพัง

2. ก่อตั้งหรือกระทำให้สิ้นสุดลงทั้งหมดหรือบางส่วน ซึ่งภาระจำยอม สิทธิอาศัย สิทธิเหนือพื้นดิน สิทธิเก็บกิน หรือภาระติดพันในอสังหาริมทรัพย์ ทรัพย์สินในอสังหาริมทรัพย์ดังกล่าว ไม่ว่าจะทำขึ้นใหม่หรือดำเนินการให้สิ้นสุดลงต้องได้รับความยินยอมจากสามีและภริยาทั้งสองคน เช่น ภริยาจะให้พื้นน้องของตนมีสิทธิ

อาศัยในที่ดิน สินสมรสโดยไม่ต้องเสียค่าเช่า สามีจะต้องให้ความยินยอมในการจดทะเบียนสิทธิอาศัยนี้ด้วย

3. ให้เช่าอสังหาริมทรัพย์เกินสามปี กรณีนี้จำกัดเฉพาะการให้เช่าอสังหาริมทรัพย์เกินสามปีเท่านั้นที่สามีและภริยาต้องจัดการร่วมกัน ถ้าหากเป็นการให้เช่าสินสมรสที่เป็นสังหาริมทรัพย์ แม้จะเป็นสังหาริมทรัพย์พิเศษ สามีหรือภริยาก็มีอำนาจจัดการได้โดยลำพัง เช่นสามีเอาบ้านสินสมรสไปให้เช่าเป็นเวลา 3 ปี ก็สามารถทำได้โดยลำพัง หรือภริยาเอากระบือซึ่งเป็นสินสมรสให้เพื่อนบ้านเช่าเป็นเวลา 5 ปี ก็สามารถทำได้โดยลำพัง ไม่ต้องขอความยินยอมจากคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง เช่นเดียวกับการเช่าซื้อสังหาริมทรัพย์ธรรมดา เช่น รถยนต์ ตู้เย็น โทรทัศน์ ฯลฯ สามีภริยาต่างมีอำนาจจัดการได้โดยลำพัง

4. ให้กู้ยืมเงิน การให้กู้ยืมเงินสินสมรสนั้นเป็นการทำให้สินสมรสที่เป็นเงินตราต้องสูญหายหรือมีจำนวนลดลง แม้จะมีการมอบค่าตอบแทนในรูปดอกเบี้ยที่ทำให้เงินต้นสินสมรสเพิ่มพูลขึ้นก็ตาม แต่กฎหมายก็บังคับให้ทั้งสามีภริยาต้องให้ความยินยอมร่วมกันทั้งสองคน สามีหรือภริยาจะนำเงินสินสมรสไปบุคคลอื่นกู้ยืมโดยลำพังไม่ได้

5. ให้โดยเสนหา เว้นแต่การให้ที่พอสมควรแก่ฐานานุรูปของครอบครัวเพื่อการกุศล เพื่อการสังคม หรือตามหน้าที่ธรรมจรรยา การให้โดยเสนหา เป็นการให้เปล่าโดยไม่มีค่าตอบแทน จัดเป็นการเสียกรรมสิทธิ์ในสินสมรสนั้นไป จึงจำเป็นต้องให้สามีภริยายินยอมร่วมกัน เช่น สามีจะยกบ้านสินสมรสให้มารดาของตนเอง ก็ต้องให้ภริยายินยอมด้วย แต่กฎหมายมีข้อยกเว้นว่าหากการนำสินสมรสไปให้พ่อแม่ฐานานุรูปของครอบครัว เพื่อการกุศลหรือเพื่อการสังคม หรือตามหน้าที่ธรรมจรรยาแล้ว สามีหรือภริยาโดยลำพังมีอำนาจดำเนินการได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง เช่นบริจาคให้เป็นการกุศลแก่โรงเรียน โรงพยาบาล วัด ต้องไม่เกินแก่ฐานานุรูป หากสามีภริยามีฐานะยากจนอยู่แล้ว ภริยาจะนำเงินสินสมรสที่เก็บออมไว้ 20,000 บาท บริจาคให้แก่วัดหรือโรงพยาบาล เช่นนี้สามีต้องให้ความยินยอมในการบริจาคด้วย การให้

เพื่อการสังคมเช่นการให้ในงานศพ งานบวชนาค หรือ งานแต่งงาน ส่วนการให้ตามหน้าที่ธรรมจรรยา เช่น การให้ทรัพย์สินแก่บุตร สามีภรรยาที่ดินสินสมรสให้บุตรโดยเสนหา คนละแปลง เมื่อปรากฏว่ายังมีที่ดินอันเป็นสินสมรสเหลืออีกหลายแปลง จึงเป็นการให้ตามสมควรในทางศีลธรรม อันดี (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2391-2393/2517)

6. ประนีประนอมยอมความ หมายถึงการที่คู่กรณีทำสัญญาจะรับข้อพิพาทอันใดอันหนึ่งซึ่งมีอยู่ การทำสัญญาอาจเป็นกรณีในรูปประจักษ์หรือยอมผ่อนผันให้แก่กัน สัญญาดังกล่าวอาจทำให้คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งเสียเปรียบได้ กฎหมาย จึงบังคับให้การที่สามีหรือภริยาจะไปทำสัญญา ประนีประนอมยอมความเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เป็นสินสมรส ต้องได้รับความยินยอมจากสามีภริยาร่วมกัน เช่น สามีขับริยนต์สินสมรสไปสุระ แล้วถูกชนได้รับความเสียหายเป็นเงิน 30,000 บาท หากสามีจะตกลงประนีประนอมเพิกเลิกคดีต้องให้ภริยายินยอมด้วย

7. มอบข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการวินิจฉัย คำว่าอนุญาตตุลาการหมายถึง บุคคลที่คู่กรณีเลือกให้เป็นผู้นิฉัยชี้ขาดคดี อาจมีคนเดียวหรือหลายคนก็ได้ ฉะนั้นเมื่อมีข้อพิพาทในทางแพ่งเกี่ยวกับสินสมรสเกิดขึ้น และจะเลือกให้อนุญาตตุลาการวินิจฉัย เช่นนี้ สามีภริยาต้องให้ความยินยอมด้วยทั้งสองคน ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะดำเนินการโดยลำพังไม่ได้

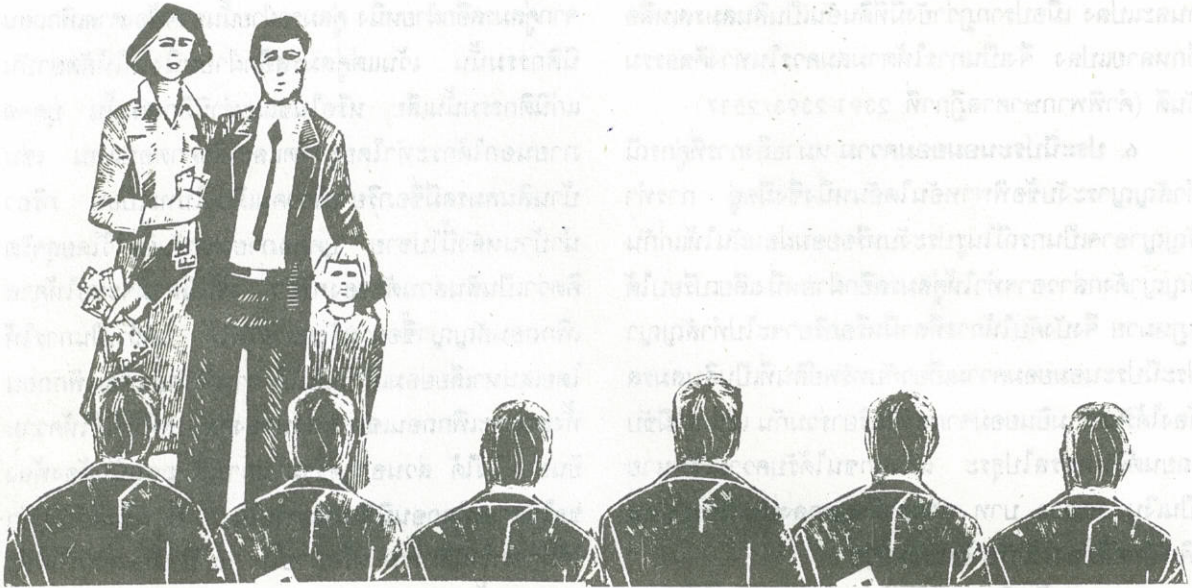
8. นำทรัพย์สินไปเป็นประกันหรือหลักประกัน ต่อเจ้าพนักงานหรือศาล การนำทรัพย์สินสมรสไปประกัน ตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา ตลอดจนการนำไปเป็นหลักประกันในคดีแพ่ง อาจมีผลกระทบกระเทือนต่อสินสมรส หากผิดสัญญาประกัน จึงจำเป็นที่สามีและภริยาจะต้องให้ความยินยอมร่วมกัน

โดยสรุปแล้ว การจัดการสินสมรสที่กฎหมายครอบครัวยุคใหม่ประสงค์จะให้สามีภริยาร่วมกันจัดการนั้นมีปรากฏเพียง 8 ประการ หากเป็นการจัดการสินสมรสอย่างอื่น นอกจาก 8 ประการข้างต้นแล้ว สามีหรือภริยามีอำนาจจัดการได้โดยลำพัง ไม่ต้องได้รับความยินยอมจากอีก

ฝ่ายหนึ่ง ปัญหาที่ปรากฏหรือพบเห็นในเรื่องนี้ ส่วนใหญ่เป็นกรณีคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งใช้สิทธิไปเอง โดยลำพัง อันกระทบกระเทือนต่อสินสมรส เนื่องจากขาดความยินยอมจากคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง คู่สมรสฝ่ายนั้นอาจฟ้องศาลเพิกถอนนิติกรรมนั้น เว้นแต่คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งได้ให้สัตยาบันแก่นิติกรรมนั้นเสีย หรือในขณะที่ทำนิติกรรมนั้น บุคคลภายนอกได้กระทำโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทน เช่น บ้านสินสมรสมีชื่อภริยาเพียงคนเดียวในทะเบียน ภริยานำบ้านหลังนี้ไปขาย บุคคลภายนอกรับซื้อไว้โดยสุจริต คิดว่าเป็นสินส่วนตัวของภริยา เช่นนี้สามีจะขอให้ศาลเพิกถอนสัญญาซื้อขายดังกล่าวไม่ได้ แต่ถ้าเป็นการให้โดยเสนหาเสียยอมเพิกถอนได้ การเพิกถอนต้องเพิกถอนทั้งหมดจะเพิกถอนเฉพาะส่วนของคู่สมรสที่ไม่ได้ให้ความยินยอมไม่ได้ ส่วนอายุความในการเพิกถอนนั้นต้องฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนนิติกรรมภายใน 1 ปี นับแต่วันที่รู้ว่าได้มีการทำนิติกรรม หรือภายใน 10 ปี นับแต่วันที่ได้อำนาจนิติกรรมนั้น

อนึ่งในการจัดการสินสมรสซึ่งสามีภริยามีอำนาจที่จะกระทำได้โดยลำพัง เว้นแต่การจัดการที่สำคัญรวม 8 ประการ หากสามีภริยาฝ่ายใดจัดการสินสมรสไปในทางก่อให้เกิดความเสียหาย ทำหนี้สินล้นพ้นตัว คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอให้แยกสินสมรสก็ได้ หรือร้องศาลขออำนาจที่จะกำหนดวิธีคุ้มครองชั่วคราวเพื่อจัดการสินสมรสตามที่เห็นสมควรก่อนก็ได้

โดยสรุปแล้วกฎหมายครอบครัวใหม่ให้อำนาจคู่สมรสแต่ละฝ่ายจัดการสินสมรสนอกจากที่ต้องห้าม 8 ประการดังกล่าวแล้วนั้น เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและสะดวกในการจัดการทรัพย์สิน แต่ก็มิหลายคนที่เป็นห่วงว่าอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่สินสมรสได้ เพราะคู่สมรสแต่ละฝ่ายอาจใช้อำนาจจัดการไปได้เองโดยไม่ต้องอาศัยความยินยอม เนื่องจากกฎหมายให้อำนาจที่จะกระทำได้อยู่แล้ว แต่กรณีนี้คู่สมรสอาจป้องกันได้โดยการทำสัญญาก่อนสมรสกันไว้ว่า การจัดการสินสมรสทุกกรณีต้องให้คู่สมรสจัดการร่วมกัน เช่นนี้ทั้งสองฝ่ายก็ต้องปฏิบัติไปตามสัญญาที่ได้ตกลงกันไว้

จะบังคับไปตามกฎหมายใหม่ไม่ได้ หรืออาจร้องขอให้ศาล
สั่งห้ามมิให้กระทำการเช่นนั้นได้ หรือขอให้ศาลสั่งให้ตน
เป็นผู้จัดการสินสมรสแต่ผู้เดียว หรือสั่งแยกสินสมรสได้
นับเป็นหลักการที่เปิดทางไว้กว้างพอสมควร คือเปิดทาง

ให้เกิดความคล่องตัวและขณะเดียวกันก็มีหนทางป้องกัน
และแก้ไขได้อยู่ที่ตัวคู่สมรสเองที่จะต้องตัดสินใจว่าควรจะ
หาทางป้องกันไว้ก่อนโดยทำสัญญาก่อนสมรสกันไว้หรือ
จะปล่อยชีวิตสมรสไปตามกฎหมายใหม่ ☐ ☒

บรรณานุกรม

ดูเพลตร์, หลุยส์ สถานะของหญิงมีสามีในประเทศสยาม แปลจาก Eassai sur la condition de la

Femme au Siam โดย ไพโรจน์ กัมพูศิริ กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2533.

ประดิษฐ์ เอกมณี กฎหมายครอบครัวใหม่ พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร วิญญูชน 2534.

ประสพสุข บุญเดช คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัว พิมพ์
ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม 2529.

รามบัณฑิต สิทธิเศรณี, พระยา กฎหมายผัวเมีย พิมพ์ครั้งที่ 4 พระนคร โรงพิมพ์บุญถึก 2473.

สหัส สิงหวิริยะ คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัว กรุงเทพมหานคร

นิติบรรณาการ 2527.